

Inspel:

Förslag till nationella riktlinjer för öppen vetenskap

Kungliga biblioteket har öppnat för att lämna synpunkter på sitt förslag till nationella riktlinjer för öppen vetenskap. Sveriges förenade studentkårer, SFS, inkommer här med sitt inspel. SFS har inhämtat synpunkter från SFS doktorandkommitté och studentrepresentant, vilka är beaktade i detta svar.

SFS är en sammanslutning av studentkårer vid Sveriges universitet och högskolor. SFS har ett femtiotal medlemskårer vilka tillsammans representerar ungefär 390 000 studenter och doktorander.

SFS syn på öppen vetenskap

SFS är positiv till det uppdrag som Kungliga biblioteket har om öppen vetenskap.

SFS anser att arbetet med öppen vetenskap, öppen data och öppen tillgång bör leda till ökad användning av fritt tillgänglig kurslitteratur samt programvara som behövs för en högre utbildning. SFS anser att tillgänglig forskningsdata och tillgänglig kurslitteratur behövs för att öka kvaliteten för studenter. Det är dessutom viktigt eftersom det möjliggör en breddad studentgrupp, samt underlättar för studier på distans. Kvaliteten i utbildningen ökar även eftersom öppen data skapar direkta länkar mellan utbildningen och pågående forskning. SFS anser även att ett ökat användande av öppet tillgängliga lärresurser har en positiv bieffekt i form av att de ofta är mer tillgängliga än tryckt kurslitteratur för personer med synnedsättning eller lässvårigheter.

SFS kommentarer på förslaget

1. Nationella riktlinjer för öppen vetenskap – för att främja och stärka forskningen

SFS anser att vikten av öppen vetenskap för den högre utbildning borde kunna inkluderas redan i inledningen. Inledningen sätter tonen för förslaget, och därför ser vi att det är motiverat att nämna den högre utbildningen redan där.

Högre utbildning skulle exempelvis kunna inkluderas på följande sätt: “Öppen vetenskap stärker hela forskningssystemet såväl som den högre utbildningen och det omgivande samhället” (se understruket för vår föreslagna tillägg).

1.3. Riktlinjernas funktion och utveckling

SFS föreslår att lägga till en formulering om att de nationella riktlinjer för öppen vetenskap och den färdplan som Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) tar fram för öppna lärresurser ska förhålla sig till och komplettera varandra.

2.1. Öppen tillgång till vetenskapliga publikationer

Öppen tillgång till vetenskapliga publikationer är även viktigt för studenter inom högre utbildning, särskilt vid examensarbeten där studenten förväntas söka relevanta artiklar mer självständigt. Därför **föreslår SFS** att studenter inom högre utbildning läggs till bland de aktörer som drar nytta av öppen tillgång till vetenskapliga publikationer, vilka redovisas i andra stycket under rubriken “Motiv för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer”.

SFS vill även lyfta fram att förslaget inte direkt tar upp situationer där kostnaderna förhindrar publicering med öppen tillgång. I sådana fall bör de inblandade forskarna och institutionerna stödjas. Ett exempel på ett sådant fall skulle vara oberoende forskare, såsom nytutexaminerade doktorander som söker en ny tjänst, som kan ha stora svårigheter att publicera med öppen tillgång eftersom de inte längre täcks av de publiceringsavtal som lärosätet har. Sådana forskare kan behöva välja mellan att inte publicera med öppen tillgång eller att inte publicera alls.

SFS föreslår att även ta upp monografier (doktorsavhandlingar) som exempel på vetenskapliga publikationer under avsnitt 2.1., eftersom monografier har många likheter med böcker när det gäller publicering med öppen tillgång. Ett exempel är att doktorander inom viss humaniora, såsom konsthistoria eller antropologi, undviker att publicera sin avhandling med öppen tillgång eftersom det skulle innebära att de inte kan publicera den senare som en bok hos ett förlag. Vi skulle vilja att riktlinjerna kommenterar sådana motsättningar mellan de juniora forskarnas incitament och publicering med öppen tillgång.

2.4. Öppna lärresurser

SFS är positiv till att öppna lärresurser lyfts fram som särskilt viktiga för den högre utbildningen, vilket SFS även instämmer med.

SFS föreslår även att lägga till en formulering om att forskningsanknytning är viktigt för den högre utbildning och att det höjer utbildningens kvalitet.

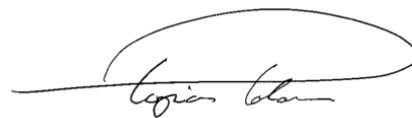
Den färdplan som SUHF tar fram för öppna lärresurser skulle även kunna nämnas under denna rubrik.

3.1. Forskare, 3.2. Forskningsutförande organisationer och 4. Stöd och vägledning

SFS föreslår att lägga till ett separat omnämnande av överföring av kulturen och metoderna för publicering med öppen tillgång till forskarutbildningen i avsnitt 3.1. och/eller 3.2. Alternativt bör avsnitt 4 även innehålla ett omnämnande av att involvera öppen tillgångsmetodik och publicering i handledarutbildningen, så att kunskapen och vikten av öppen tillgång förmedlas från handledarna till forskarstudenterna. Riktlinjerna bör nämligen lyfta vikten av doktorandhandledning och handledarens ansvar rörande öppen vetenskap (även fast doktoranden är ansvarig för sin forskning), eftersom principerna för öppen vetenskap realiserar genom forskarutbildningen.

Klara Dryselius
Vice ordförande
klara.dryselius@sfs.se
070-545 75 57

Topias Tolonen
Ordförande SFS doktorandkommitté
topias.tolonen@sfs.se

Mathilda Fredriksson
Politisk sekreterare
mathilda.fredriksson@sfs.se
076-544 01 02